

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Mäki-Hakola, H. (2021) Dialogiosaaminen haltuun osataito kerrallaan – loikka kohti parempaa ihmisyyttä. Teaching and Learning Centre -blogi.

URL: <https://www.tuni.fi/tlc/dialogibingo/>

Dialogiosaaminen haltuun osataito kerrallaan – loikka kohti parempaa ihmisyyttä

Kuva: Tim Marshall, Unsplash

Minkälainen sinä toivoisit, että ihminen lajina olisi? Tai mihin suuntaan tätä lajiamme olisi syytä kehittää? Jos filosofi Elisa Aaltolaa (2020) on uskominen, löytyy suuntia kaksi. Huolestuttava niistä kuvaa rauhatonta, impulsiivista ja suppealla aikajänteellä toimivaa omaa etuaan etsivää ihmistä. Toinen näköala ihmisyyteen on tarkkaavaisuuden kehittämisen pysähtymisen näkökulmasta. Silloin tarkkaavaisuus havaitsee toisen lajin ja toisen ihmisen todellisuuden ja sen, että ne ansaitsevat yhtä hyviä asioita kuin me itse. Että kaikkien kukoistuksella on merkitystä. Huojentavaa on, että kehityssuunnan voimme valita itse, sillä ihminenkin on lajina edelleen evoluutioprosessissa mukana. Ja se on tajunnan räjäyttävä ajatus.

Vuorovaikutuksen näkökulmasta olisi hienoa nähdä ihmislajin kehitys dialogisempaan suuntaan. Kehittämisen apuvälineenä voisi toimia yhteisöllisen kehittämisen tuloksena syntynyt dialogibingo. Se luotiin tilanteessa, jolloin etätyötä ja etäopiskelua oli korona-aikana eletty jo hetken aikaa. Kimmokkeen kehittämistyölle antoi somessa ja Teams-kanavilla liikkuneet humoristiset etäkokousbingot, joissa tiettyjen sanojen tai lauseiden johdosta kannustettiin vaikkapa liikkumaan.

Dialogi oppimisen palveluksessa – BINGO

Keskityn ja pysähdyn, olen täysillä läsnä.

Suuntaan **tarkkaavaisuuteni** keskustelukumppaneihin enkä itseeni.

Osallistun keskusteluun **symmetrisesti**, puhun ja kuuntelen suurin piirtein yhtä paljon.

Puheeni sävy on **pohtiva**, sen sijaan että kerron valmiin käsitykseni asiasta.

Arvioin yhteistä

ajattelua
kokonaisuutena ja
kerron muille, mitä olen
siinä erityisesti
oivaltanut.

Tuen kehkeytyvää yhteistä
oppimista **jatkamalla**
keskusteluun tuoduista
ajattelun iduista.

Huomaan tarpeen ja
paikan **välisynteesiä**
tekemiselle.

Olen keskustelussa
rento, hyväksyvä ja
vilpittön.

Osallistun
vastavuoroisesti ja
osoitan pienillä teoilla
välittäväni jokaisesta.

Kuuntelen jokaista
sanatarkasti loppuun asti ja
pidän kuunnellessa oman
mielipiteeni syrjässä.

Kysyn toiselta hänen
ajattelustaan
avoimesti ja **aloitan**
silloin **kysymyssanalla.**

Tiedustelen usein
lisää siitä, mitä
toinen **juuri sanoi.**

Hoksaan toista
kuunnellessani ns.
kuumat sanat, jotka
ovat tärkeitä avata.

Harjoittelen **synteesiä**
kutomista ja sitä tehdessäni
huomioin kaikkien osallistujien
ajattelua.

Annan **tietoisesti**
vuoron toiselle, joka
vetäytyy tai harkitsee
asioita kauemmin.

Puhun lyhyesti ja
kompaktisti, pari
virkettä kerrallaan.

Bingo pohjautuu H. Aarnion (2012) kehittämiin dialogimenetelmiin.
Aarnio, H., Ruhalhti, S., Michelsson, R. Mäki Hakola, H. (2020).

[\(Avaa BINGO pdf-tiedostona.\)](#)

Yksilökohtainen keskittyminen kulloinkin käsillä olevaan tilanteeseen on hyvä lähtökohta myös dialogisen vuorovaikutuksen osalta, mutta ei silti vielä yksinään riitä. Jos haluamme käyttää dialogia oppimisen palveluksessa, tarkoittaa se muun muassa sitä, että keskittymisen lisäksi jokaisen osallistumista odotetaan. Yksilö- ja minäkeskeisestä ajattelusta siirrytään kohti oppivaa yhteisöä. Osallistumme, ja olemme sitä kautta olemassa.

Dialogibingo tavoitteena tuoda esille toimintatapa, jolla on mahdollista olla tietoisemmin vuorovaikutuksessa toinen toistemme kanssa. Ettei vuorovaikutus koostu monologeista peräkkäin vaan olisimme valmiita suuntaamaan huomion omasta itsestä kohti toisia ja sitä kautta paremmin rakentamaan yhteistä ymmärrystä. Bingin avulla jokainen meistä voi kehittää omia dialogin taitoja. Hienoa bingossa on se, että oman dialogisen vuorovaikutuksen tutkimiseen ja kehittämiseen voi tarttua osataito kerrallaan.

Bingin taustalla on ajatus dialogiosaamisen rakentumisesta neljän eri osa-alueen kautta. Kaikki dialoginen vuorovaikutus rakentuu dialogisen asenteen varaan, ilman sitä muista toimintatavoista tulee onttoja ja mekaanisia. Dialoginen asenne tarkoittaa ihmisystävällisyyttä ja vastavuoroisuutta vuorovaikutustilanteissa. Toista dialogiosaamisen osa-aluetta kutsutaan dialogiseksi toimintaotteeksi. Sitä voi kuvata dialogiin valmistavaksi mielentilaksi ja kirkkaan järjen käyttämiseksi keskustelussa. Kirkas järki kohdistuu silloin mm. vuoron ottamiseen ja antamiseen, kuunteluun tai omien ennakkokäsitysten tunnistamiseen ja niiden syrjään vetämisen säätelyyn. Kolmas dialogiosaamisen osa-alue sisältää työkaluja, joilla dialogiset hetket synnytetään. Keskeisin näistä on tiedustelemisen taito. Se ei ole vain kysymistä kysymisen vuoksi tai testaamisen mielessä vaan avoimella, tiedustelevalla kysymyksellä on tarkoitus päästä kiinni toisen ajatteluun. Sanojen taakse kuten dialogi-sanana etymologiakin kertoo. Neljäs ja viimeinen bingossa esiin tuleva dialogiosaamisen osa-alue on kokonaiskuvan rakentaminen dialogissa. Se sisältää taidon tehdä synteesejä ja välisynteesejä dialogin aikana. (Aarnio, 2012)

Dialogibingon julkaisemisen jälkeen meille kehittäjille on tullut paljon kysymyksiä siitä, miten tätä pelataan. Vastaus kuuluu, että tämä peli ei ole yhdellä kerralla pelattu, emme siis usko dialogin osataitojen kertakäyttöisyyteen. Ensimmäinen askel on tietoisesti tuleminen dialogin eri osataidoista, sen jälkeen valinta siitä, missä järjestyksessä lähteä liikkeelle ja lopuksi kunkin osataidon sitkeä harjoittelu tilanteessa kuin tilanteessa. Heikki Hiilamo (2012) lainaten: ”Sosiaalisia taitoja mitataan eniten siellä, missä ryhmän jäsenet ovat taidoiltaan, arvoiltaan ja asenteiltaan hyvin erilaisia”. Tervetuloa siis elämänmittaiselle ihmisenä kehittymisen matkalle, ja kehittämään ihmisluontoa aina vaan kultivoituneempaan suuntaan.

Omistan tämän kirjoituksen mentorini, dialogiosaamisen kehittäjän Helena Aarnion (1949–2021) elämäntyölle ja muistolle.

Hanne Mäki-Hakola

lehtori, TAMK Pedagogiset ratkaisut

Lähteet

Aarnio, H., Ruhalahdi, S., Michelsson, R. & Mäki-Hakola, H. 2020. Dialogi oppimisen palveluksessa – dialogibingo.

Aarnio, H. 2012. Dialogimenetelmät. Haettu 1.2.2021 osoitteesta <http://www3.hamk.fi/dialogi/diale/menetelmat/>

Hiilamo, H. 2012. Isän kirjeitä tyttärelle. Helsinki Into.

YLE: Mielen jäljillä. Jakso: Mihin olemme menossa. Elisa Aaltola Susani Mahaduran haastattelussa 10.12.2020. YLE Puhe ja YLE Areena <https://areena.yle.fi/audio/1-50687489>